

UDC 930.85(4-12)

YU ISSN 0350-7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

XXXV

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

Rédacteur

LJUBINKO RADENKOVIĆ

Directeur de l'Institut des Etudes balkaniques

Membres de la Rédaction

FRANCIS CONTE (Paris), DIMITRIJE DJORDJEVIĆ (Santa Barbara),

MILKA IVIĆ, DJORDJE S. KOSTIĆ, LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ,

DANICA POPOVIĆ, BILJANA SIKIMIĆ,

ANTHONY-EMIL TACHIAOS (Thessalonique), NIKOLA TASIĆ,

SVETLANA M. TOLSTAJA (Moscou), GABRIELLA SCHUBERT (Jena),

KRANISLAV VRANIĆ (secrétaire)

BELGRADE

2005

ИСТОРИЈА СЛАВЕНО-СРБА

Τριαντάφυλλος Δούκας, *Ιστορία των Σλαβενο-σέρβων*,
(Триандафилос Дукас, *Историја Славено-Срба*), превео Димитрије
Алексијевић, приредила Јованка Ђорђевић-Јовановић, Историјски архив
у Панчеву, Панчево, 2004, 315 стр.

Три године након изијања Првог српског устанка (1807) у Пешти је штампана *Историја Славено-Срба* (*Ιστορία των Σλαβενο-σέρβων*) Триандафила Дуке, као прва књига о Првом српском устанку на страном језику. На српском језику је објављена 1910. године, у преводу Димитрија Алексијевића. Ова недовољно позната, чак скоро потпуно заборављена, стихована хроника о борби Срба против Турака налази се пред читалачком публиком захваљујући труду приређивача Јованке Ђорђевић-Јовановић. Књига је објављена у издању Историјског архива у Панчеву поводом 200 година Првог српског устанка (Панчево, 2004). Концепција књиге је замишљена тако да прегледно представи фототипско издање *Историје Славено-Срба* на грчком и њен превод на српски језик. Ово издање поред 24 песме Дукине *Историје* (Провиђење Божје. Устанак на дахије; Фочоглија се враћа у Београд; Срби објављују рат Турцима; Први поход Срба на Београд, Смедерево и Шабац и опсада тих градова; Прва опсада Београда, страх у Турака и пад Шапца; О посланику кога дахије испратише у Цариград; Диван решава о коначном уништењу Срба и Србије као области; Сулејман-ага производи се на краљевски престо; Смрт дахија у Ада-Кале. Додазак Бећир-паше; Улазак Бећир-паше у Београд; Примирје због помиловања које су Срби с нестрпљењем очекивали од Високе Порте; Друго Живковићево путовање у Цариград; Подмукле намере Ха-

фиспашине противу Срба и други догађаји; Пораз и пропаст Хафиспаше; Заузеће Смедерева. Установљење српског Сената; Румелиски валија враћа се у Ниш и подноси извештај дивану; Срби по други пут опсађују Београд. Мохасид се јавља у логору; Други одлазак Ичкоглије у Цариград због непослушности коју су Турци показали према Ферлану; О положају турског предграђа; Бекство Кондино из Београда у српски стан; Срби јуришају на Београд; О покољу што се догодио после освојења Београда) садржи и речник мање познатих речи, регистар личних имена, регистар географских назива. Од посебног значаја су два текста приређивача Јованке Ђорђевић-Јовановић: *Белешка о преводиоцу и Дукина песмарица: Божија промисао и историја*, у којима је поред биографских података о Димитрију Алексијевићу, до сада науци непознатог преводиоца са старогрчког и новогрчког, дата исцрпна анализа овог дела.

Дукина *Историја Славено-Срба* као историјски извор само је успутно спомињана у српској и грчкој научној литератури. Ово дело било је познато на основу студије Светомира Николајевића *Једна грчка песмарица о српском устанку* (1883), па се ова књига устаљено називала *Дукина песмарица*.

Дука је књигу посветио Петру Ичку, који му је највероватније предложио да је напише. Историјске догађаје изложио је у стиху петнаестерцу, народним језиком тога доба у коме је

било доста турцизама. Опевао је борбе за ослобођење српских градова, учеснике на бојном пољу и прговараче са невероватном тачношћу, јер су чињенице које је изнео данас научно потврђене.

У целини гледано, ово двојезично издање *Историје Славено-Срба* од изузетне је важности не само за истраживаче (историчаре, лингвисте, етнологе): оно пружа могућност вишеслојне комуникације и са широм читалачком публиком.

Гордана Благојевић

РЕЛИГИЈА И ИДЕНТИТЕТ НА КОСОВУ

Ger Dejzings, *Religija i identitet na Kosovu*,
Biblioteka XX vek, Beograd, 2005.

Ова књига угледног холандског културног антрополога Гера Дејзинга, професора на Универзитетском колеџу у Лондону (UCL), представља врло значајан допринос научној анализи укупних етно-религијских односа на Косову и Метохији до јануара 1999, с освртом на многе историјске догађаје, који су, по његовом мишљењу, имали значајан утицај на обликовање мултикултурног идентитета ове турске балканске регије. Аутор је покушао да оспори уобичајену аксиоматску теоријску премису да су ратови у бившој Југославији (а посебно на Космету), после слома глобалног комунистичког поретка, избили као последица древних и непомирљивих анимозитета између јасно препознатљивих и омеђених етничких група. Он истиче да је проблем много комплекснији, доказујући да етно-религијски идентитети нису неки јасно профилисани културно-историјски ентитети него, напротив, врло флуидне и лабилне категорије, на које посебно утичу доминантни политички, економски, социјални и демографски чиниоци у датом историјском тренутку. У перио-

дима политичких промена људи могу променити свој идентитет или – тељеније – изнова формулисати начине на које стварају групе и поистовећују се с другима. У том контексту, ни косовски проблем се не може сагледавати кроз уобичајену дихотомију, српско-албанско, него је потребно применити један шири приступ, који на тачнији начин одсликава сву шароликост косовско-метохијског мозаика и свих његових пробелма. Професор Дејзинг је посебно анализирао колебљивост извесних етничких група (косметски Цигани, Египћани односно Ашкалије, словенски муслимани – Бошњаци, Арнаути) у погледу дефинисања свог национално-верског идентитета, наглашавајући да је та колебљивост вазда била условљена актуелним политичким кретањима; затим судбину мањинских, претежно изолованих етничких група (нпр. Хрвати из Летнице и Јањева), међуверске односе унутар албанске популације и у вези с тим, сукобе између босанске улеме и албанских дрвишких редова на Космету, као и примере традиционалног ходочашћа муслиманских верника на хришћанска